H T Parekh FOUNDATION | An Initiative by HDFC WITH YOU, RIGHT THROUGH

Centre for Advocacy and Research

କଠିନ ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ ପରିଚାଳନା

ତାଲିମ ମଡ୍ୟୁଲ

କଠିନ ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ ପରିଚାଳନା
ତାଲିମ ମଡ୍ୟୁଲ

ମଡ୍ୟୁଲର ପରିଚୟ ଓ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ

ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ ପରିଚାଳନାକୁ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଭାବେ ନ ବୁଝି ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ ସହ ଜଡିତ ଭୁଲ ବ୍ୟବହାର ଓ ଅଭ୍ୟାସକୁ ବଦଳାଇବା କଠିନ ।

ମଡ୍ୟୁଲ ମାଧ୍ୟମରେ ଦିଆ ଯାଇଥିବା ମୁଖ୍ୟ ବାର୍ତ୍ତା

ଗୋଷ୍ଠିଗତ ସହଭାଗିତା ବଢାଇବା ପାଇଁ ବାର୍ତ୍ତା

ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଦ୍ୱାରା ଜମା ହୋଇ ନ ଥାଏ ।ଏଥି ପାଇଁ ଆମେ ସମସ୍ତେ ଦାୟୀ, ତେଣୁ ଆମେ ଏହି ଦାୟିତ୍ୱକୁ ଆଗକୁ ନେଇ ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁକୁ ଅଲଗା ଅଲଗା ରଖିବା ଓ ଏହାକୁ ପୁଣି ଥରେ ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ଏକଜୁଟ ହୋଇ କାମ କରିବାକୁ ହେବ ।

ନେତୃତ୍ୱ କ୍ଷମତା ବିକଶିତ କରିବାକୁ ବାର୍ତ୍ତା

ସମସ୍ୟା ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁରୁ ନୁହେଁ ବରଂ ଏହା ସହ ଜଡିତ ବିଚାର ଓ ଏହାକୁ ବୁଝିବା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ, ଆସନ୍ତୁ ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ ସହିତ ଏକ ନୂତନ ସମ୍ପର୍କ ତିଆରି କରନ୍ତୁ ।

ବ୍ୟବହାରରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆଣିବା ପାଇଁ ବାର୍ତ୍ତା

ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ ମୂଲ୍ୟବାନ ହୋଇଥିବା କାରଣରୁ ଏହାକୁ ଫିଙ୍ଗି ଆମେ ନିଜର ଆୟର ସାଧନରୁ ନିଜର ମୁହଁ ମୋଡି ନେଉଛନ୍ତି । ଏହି ତିନୋଟି ବାର୍ତ୍ତା ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ ସହ ଜଡିତ ପୂର୍ବାଗ୍ରହକୁ ଦୂର କରି, ବିଚାର ବଦଳାଇ ଓ ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁର ମୂଲ୍ୟ ସମ୍ପର୍କରେ ବୁଝିବାରେ ସହଯୋଗ କରିବ ।

ପୂର୍ବ ପରୀକ୍ଷା

ଏହି ତାଲିମକୁ ଦୁଇଟି ବସ୍ତିର ଉଦହାରଣ ସମିତି ସହ କରା ଯାଇଛି ।

ଫଳାଫଳ

ସହଭାଗୀ ମାନେ ସ୍ୱୀକାର କଲେ ଯେ ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁକୁ ନେଇ ଆମେ ସମସ୍ତେ ପ୍ରଥମେ ନିଜର ବିଚାର ବଦଳାଇବା ଦିଗରେ କାମ କରିବୁ ।

୧ . ଏହି ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ଗୁଡିକ କାହା ପାଇଁ ?

ସ୍ୱଚ୍ଛତା ସମିତି ସଦସ୍ୟ ଏବଂ ବାସିନ୍ଦା, ଜ୍ଞାନୀ, ସ୍ୱୟଂ ସହାୟକ ଗୋଷ୍ଠୀର ସଦସ୍ୟ, ପୁରୁଷ ଏବଂ ମହିଳା, ସେବା ପ୍ରଦାନକାରୀ, ଏନଜିଓ କର୍ମଚାରୀ, ଅଙ୍ଗନୱାଡି ଏବଂ ଆଶା କର୍ମୀ ।

୨ . ଏହି ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ କେତେ ସମୟ ଲାଗିବ ?

୪୫ ମିନିଟ୍

୩. ଏହି ତାଲିମର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କଣ ?

- ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ ର ପ୍ରକାର ଏବଂ ଏମାନଙ୍କ ଭିତରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଜାଣିବାକୁ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ପ୍ରତିନିଧିମାନଙ୍କୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ।
- ଘର ସ୍ତରରେ ଅଳିଆ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ପୃଥକତା ପାଇଁ ଗୋଷ୍ଠୀକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ।
- ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ ପରିଚାଳନାରେ ଗୋଷ୍ଠୀଗତ, ସେବା ପ୍ରଦାନକାରୀ ଏବଂ ମ୍ୟୁନିସିପାଲିଟି ନିଗମର ଦାୟିତ୍ୱ ଏବଂ ସହଭାଗିତା ବିଷୟରେ ବୁଝିବା ବିକାଶ କରିବା ।
- ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ, ପରିମଳ ଏବଂ ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ ପରିଚାଳନା ମଧରେ ସଂଯୋଗର ଗୁରୁତ୍ୱ ଉପରେ ଧ୍ୟାନ ଦେବା ।

୪. ତାଲିମ ପାଇଁ କେଉଁ ସାମଗ୍ରୀ ଆବଶ୍ୟକ ହେବ ?

» ଚାର୍ଟ ପେପର, ସ୍କେଚ ପେନ, ଓଦା ଶୁଖିଲା ବିପଜ୍ଜନକ, ନିର୍ମାଣ ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ

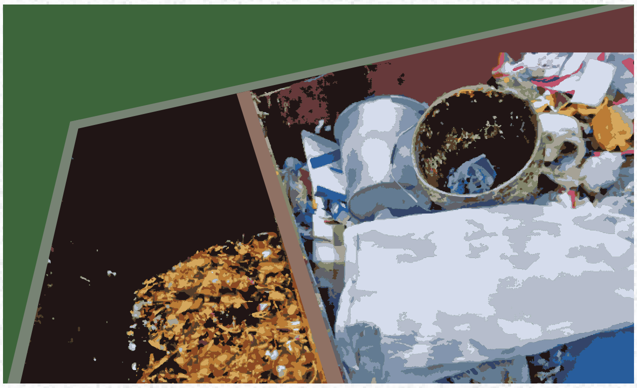

ଚାର୍ଟ ପେପର, ସ୍କେଚ ପେନ

ଓଦା ଶୁଖିଲା ବିପଜ୍ଜନକ, ନିର୍ମାଣ ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ

୫. ସୁବିଧାକାରୀ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ କିପରି କରିବେ ?

» ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀଙ୍କ ବୁଝାମଣା ଏବଂ ଅଭ୍ୟାସକୁ ଜାଣିବା ।

» ଏକ ଗୋଲାକାରରେ ବସିବାକୁ ସୁବିଧାକାରୀମାନଙ୍କୁ କୁହନ୍ତୁ ।

» ସେମାନେ କିପରି ଘରୋଇ ସ୍ତରରେ ଅଳିଆ ସଂଗ୍ରହ କରନ୍ତି ଏବଂ ବିସର୍ଜନ କରନ୍ତି ସେମାନଙ୍କୁ ପଚାରନ୍ତୁ ।

» ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଆସୁଥିବା ଆହ୍ୱାନ ଗୁଡିକ ବିଷୟରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରନ୍ତୁ ।

» ସହରରେ ଅଳିଆ ବଢୁଥିବାର ସାଧନ ଅମୁଖ୍ୟ ଉତ୍ସଗୁଡିକ କହିବାକୁ କୁହନ୍ତୁ । ଆଲୋଚନାର ମୁଖ୍ୟ ତଥ୍ୟଗୁଡିକୁ ଧ୍ୟାନ ଦିଅନ୍ତୁ ।

ଚର୍ଚ୍ଚାର ମୁଖ୍ୟ ବିନ୍ଦୁ ଗୁଡିକ ନୋଟ କରି ନିଅନ୍ତୁ ।

୬. ସୁବିଧାକାରୀ ସହରଗୁଡିକରେ ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁର ସ୍ଥିତି ଜଣାନ୍ତୁ ?

» ସୁସ୍ଥ ଜୀବନ ଯାପନ କରିବା ପାଇଁ ପରିବେଶକୁ ସଫା ରଖିବା ନିହାତି ଆବଶ୍ୟକ ।

» ସହର ଏବଂ ବସ୍ତିରେ ଆଧୁନିକତାର କାରଣ ହେତୁ ଅଳିଆ ଓ ଆବର୍ଜନା ବଢିବାରେ ଲାଗିଛି ।

» ଭାରତରେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ପ୍ରତିଦିନ ୨୦୦ ରୁ ୭୦୦ ଗ୍ରାମ ଅଳିଆ ଉତ୍ପାଦନ କରେ ।

» ସହରୀ ଭାରତରେ ପ୍ରତିଦିନ ୬୨ ନିୟୁତ ଟନ୍ ଅଳିଆ ଉତ୍ପାଦନ ହୁଏ ।

» ଏଥିରୁ ୪୩ ନିୟୁତ ଟନ୍ ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଏ ।

» ୧୧.୩ ନିୟୁତ ଟନ୍ ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁକୁ ଟ୍ରିଟମେଂଟ କରାଯାଏ ।

» ୩୧ ନିୟୁତ ଟନ୍ ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ ଲ୍ୟାଣ୍ଡଫିଲ୍ଡ୍ ରେ ପଡିକି ରହେ ।

ଆବର୍ଜନା ର ଉତ୍ସ

୮. ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ ଦ୍ୱାରା ହୋଇଥିବା କ୍ଷତି

ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଉପରେ ପଡିବା ପ୍ରଭାବ

» ଅସୁରକ୍ଷିତ ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁରୁ କୀଟପତଙ୍ଗ ଜନ୍ମ ହୁଏ ଯାହା ସଂକ୍ରମଣ ଏବଂ ରୋଗ ବିସ୍ତାର କରେ ।

୯. ପରିବେଶ ଉପରେ ପ୍ରଭାବ

ଅଳିଆ ଆବର୍ଜନାରୁ ବାହାରିବା ପଦାର୍ଥ ମୁଖ୍ୟ ଜଳ ସ୍ରୋତରେ ମିଶେ ଯାହା ସଂକ୍ରମଣ ବିସ୍ତାର କରେ ।

୧୦. ମଣିଷ ଏବଂ ପଶୁମାନଙ୍କ ଉପରେ ପ୍ରଭାବ

ଲ୍ୟାଣ୍ଡଫିଲ୍ ନିକଟରେ ରହୁଥିବା ମଣିଷମାନେ ଅଳିଆ ଆବର୍ଜନାରୁ ବାହାରୁଥିବା ବିଷାକ୍ତ ଗ୍ୟାସ ହେତୁ ଚର୍ମ ରୋଗ ଏବଂ ଜୀବନ ପ୍ରତି ବିପଦ ଥିବା ରୋଗ ହେବାର ସମ୍ଭାବନା ବଢିଥାଏ ।

୧୧. ଏହାର ସମାଧାନ କିପରି ହେବ ସେ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରନ୍ତୁ ?

- ଅଳିଆ କଣ ?
- ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁର କୌଣସି ମୂଲ୍ୟ ଅଛି କି ?
- ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ କେବଳ ଅଦରକାରୀ କି ?
- ଯଦି ଏହା ଅଦରକାରୀ ନୁହେଁ, ତେବେ ଏହାର ବ୍ୟବହାର କଣ ?
- ସୁବିଧାକାରୀ ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ ବିଷୟରେ ସୂଚନା ଦିଅନ୍ତୁ ।
  - ଘରୁ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ ଯାହାକୁ ପୁଣିଥରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇପାରିବ ।
  - ସମସ୍ତ ଅଳିଆ ନଷ୍ଟ ନୁହେଁ ।
  - ତିନୋଟି ପ୍ରକାରର ଘରୋଇ ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ ଅଛି –

୧. **ଓଦା ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ** – ରୋଷେଇ ଘରର ବଳିଥିବା ଖାଦ୍ୟ, ପରିବା ଓ ଫଳର ଚୋପା, ଚା ପତି, ବଗିଚାରୁ ବାହାରିଥିବା ବର୍ଜ୍ୟ ବସ୍ତୁ, ପଚି ଯାଇଥିବା ଫଳ ଓ ପରିବା, ଅଣ୍ଡାର ଚୋପା, ନଡିଆ ଚୋପା ଇତ୍ୟାଦି

୨. **ଶୁଖିଲା ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ** – କାଗଜ, ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ, କପଡା, ଧାତୁ, ଜୋତା ଚପଲ, ବିଜୁଳି ଉପକରଣ, ବୋତଲ, ରେପର, ଲଫାପା, ଥର୍ମକୋଲ ଆଦି

୩. **ବିପଜ୍ଜନକ ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ** – ବ୍ଲେଡ, ସିରିଂଜ, ସାନିଟାରୀ ପ୍ୟାଡ, କୀଟନାଶକ, ଔଷଧ, ଫେଟ, ବିସ୍ଫୋରଣ ହେଉଥିବା ସାମଗ୍ରୀ, ଭାଙ୍ଗି ଯାଇଥିବା କାଚ, ବିଜୁଳି ଓ ବାୟୋ ମେଡିକାଲ ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ

ତେଣୁ ଆମେ ଏଥିପାଇଁ କଣ କରିପାରିବା

- ଘରୁ ହିଁ ପ୍ରଥମେ ଆରମ୍ଭ କରନ୍ତୁ
- ଡଷ୍ଟବିନ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତୁ
- ଓଦା, ଶୁଖିଲା ଏବଂ ବିପଜ୍ଜନକ ମଧ୍ୟରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ କରନ୍ତୁ
- ଅଳିଆ ଆବର୍ଜନା ଗାଡିରେ ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ ପୃଥକ କରିବା ପାଇଁ ଅଲଗା ଅଲଗା ଜାଗାରେ ପକାଇବ

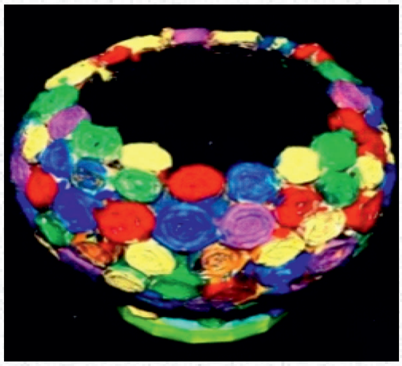

୧୨. ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁକୁ କିପରି ବିସର୍ଜନ କରିବେ ?

ଓଦା ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ ଗୁଡିକର ଘରସ୍ତରରେ ନିଷ୍କାସନ କରନ୍ତୁ ।

» ପନିପରିବା ଚୋପା ଏବଂ ପତ୍ର ପଶୁମାନଙ୍କୁ ଖାଇବାକୁ ଦିଆଯାଇପାରେ ।

» କମ୍ପୋଷ୍ଟ ତିଆରି ପାଇଁ ଓଦା ଆବର୍ଜନା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇପାରେ ।

ଶୁଖିଲା ବିପଜ୍ଜନକ ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ କୁଆଡେ ଯିବ ?

» କାଗଜ ତିଆରି କରି ପାରିବା

» କବାଡିକୁ ବିକି ପାରିବା

» ସାଜସଜ୍ଜା ସାମାନ ତିଆରି କରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର କରିବା

ନିର୍ମାଣ ବର୍ଜ୍ୟବସ୍ତୁ କେଉଁ କାମରେ ଆସିବ ?

» ରାସ୍ତା/ଚଲାପଥ ନିର୍ମାଣ କରିବା ପାଇଁ

୧୨. ବାଛିବାର ଅଭ୍ୟାସ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ

» ଆବର୍ଜନାକୁ ବାଛିବା ପାଇଁ ସୁବିଧାକାରୀ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରିଥିବା ଲୋକଙ୍କୁ ଅଭ୍ୟାସ କରାନ୍ତୁ ।

୧୩ ଅଧିବେଶନର ଶେଷ ଏବଂ ପରବର୍ତ୍ତୀ ପଦକ୍ଷେପ

» ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀମାନେ ଏହି ଅଭ୍ୟାସ ଜାରି ରଖନ୍ତୁ ଏବଂ ବସ୍ତିର ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଶିଖାନ୍ତୁ ।

Copyright@2022 Centre for Advocacy and Research

Disclaimer: All rights reserved. This content for the module has been developed by CFAR for the purpose of training community representatives on solid waste management

This material/booklet/IEC/communication collateral or any portion thereof may not be reproduced, modified or used in any manner whatsoever without written permission of CFAR

This project is supported by

H T Parekh FOUNDATION | An Initiative by HDFC WITH YOU, RIGHT THROUGH

Centre for Advocacy and Research

Adddress: H-16A, 2nd & 3rd Floor, Kalkaji, New Delhi - 110 019
Phone: +91 11 26418846 | 26410133 | 26224301
Email: contact@cfar.org.in
Website: https://cfar.org.in